

Lieven Ameel & Sirpa Tani

Säröjä kaupunkitilassa: parkour

Re-interpreting urban public space – parkour

In this article we take a look at parkour, a new urban physical discipline. We present parkour from different angles, taking into account various issues in geography and urban studies that it raises and forces to reinterpret. First we set out to trace the background of parkour and its media representation, after which we discuss parkour as an example of urban youth cultures. We then take a look at its potential for interpreting the aesthetics of everyday, banal landscapes. In order to provide parkour with a broad theoretic and historic framework, we take a look at earlier endeavors to reinvent urban space, e.g. Baudelaire's *flâneur* and the avant-garde experiments of surrealists and situationists. Through the encounters of practitioners of parkour (*traceurs*) with other people, we analyze the unwritten rules of how to use public space. Our analysis of this aspect of parkour is guided by the concepts of *tight spaces* and *loose spaces*. We conclude that parkour challenges the way people interact with urban space, and the way the city is experienced in terms of aesthetic appearance and accessibility to (semi-)public space. At the end of our article, we suggest some subjects for further research.

Key words: parkour, urban space, banal landscape, public space

Johdanto

Juostua aikani pysähdyin eräälle aidalle istumaan. --- Puinen, lantion korkeudelle ylettyvä aita, jonka vuoksi joutuu kiertämään yli 20 metriä vain päästäkseen autolleen. --- Jäin aidalle istumaan ja seuraamaan ihmisiä. --- Yksi nuorehko mies hyppäsi aidasta yli ja minä taputin, mies kääntyi ihmeissään katsomaan, mutta jatkoi sitten autolleen. Juuri sillä hetkellä minusta tuntui, että parkour on sitä mitä ihmiset ovat kaivanneet jo pidemmän aikaa. Parkour on keino ylittää ne esteet, joita olemme rakentaneet mieleemme jo ikuisuuksien ajan ja kulkea sinne mihin haluamme siitä mistä haluamme. Minulle parkour on paljon enemmän kuin laji muiden joukossa, se on tapa katsoa maailmaa omista lähtökohdistani ja kulkea omia teitäni. Välittämättä muiden rakentamista esteistä, olivat ne sitten fyysisiä aitoja pihalla tai sopivaisuuskäytäntöjä, jotka olen omaksunut (Flameous 2005).

Parkour on kulkemista mahdollisimman sulavasti esteistä välittämättä. Päästäkseen paikasta toiseen parkouraja eli *traceur* käyttää esteitä – esimerkiksi aitoja, kaiteita, kattoja, parvekkeita ja autoja – ponnahtauslautoina. Liikkeellöolon kautta lajin harrastajat käyvät jatkuvaa vuoropuhelua oman ruumiinsa ja kaupunkiympäristön välillä. Yksinkertaisimmillaan parkour on ympäristöä huomioivaa ja hyödyntävää nopeaa kävelemistä katutasolla; vaativimmillaan se muistuttaa pikemmin akroba-

tiaa tai hengenvaarallisia stunttitemppuja: pitkiä hyppyjä kymmenien metrien korkeudessa, henkeäsalpaavia loikkauksia katolta katolle. Parkour muuttaa kaupungin ”viidakkokuntosaliksi” (Lam 2005) tai ”jättimäiseksi esteradaksi” (Law 2005) ja liittää leikin moderniin kaupunkiarkkitehtuuriin – ympäristöön, jota ei aiemmin välttämättä ole nähty leikkisyyteen (tai luovuuteen) houkuttelevana ympäristönä.

Tässä artikkelissa teemme ensin katsauksen parkourin taustoihin ja sen näkyvyyteen eri kulttuurin tuotteissa ja tarkastelemme sitä yhtenä nuoriso- ja liikuntakulttuurin ilmentymänä. Sen jälkeen tulkitsemme parkourin suhteita banaaliin kaupunkiympäristöön ja sen estetiikkaan. Erityisenä kiinnostuksen kohteena ovat traceurien käsitykset mielenkiintoisesta kaupunkiympäristöstä. Samassa yhteydessä tarkastelemme ranskalaisen situationismin ja surrealismin tapaa suhtautua liikkumiseen kaupunkiympäristössä ja pohdimme näiden ajattelutapojen mahdollista antia parkourin tulkinnaalle. Tämän jälkeen analysoimme parkourin suhdetta julkisen tilan käyttöön sekä siinä ilmeneviin näkyviin ja näkymättömiin rajoihin. Artikkelimme lopuksi nostamme esiin joitakin teemoja, jotka koemme tulevaisuudessa tärkeiksi parkourin tutkimuksessa. Tarkoituksenamme on avata parkouriin liittyvää tematiikkaa suomalaisen kaupunkikulttuurin ja kaupunkitutkimuksen konteksteissa. Tekstimme perustuu aiempaan tutkimuskirjallisuuteen, parkour-representaatioihin erilaisissa kulttuurin tuotteissa, parkour-harrastajien verkkosivuihin sekä teemahaastatteluun, jonka teimme Tung Buin, yhden suomalaisen parkour-kulttuurin keskeisen pioneerin, kanssa.

Parkourin taustat ja näkyvyys mediassa

Parkour kehittyi 1980-luvulla Pariisin esikaupungeissa. Avainhenkilöt sen kehityksessä olivat David Belle ja Sebastien Foucan, jotka ovat edelleen parkourin tunnetuimmat edustajat. Lajin taustalla on paitsi kehittäjiensä luova suhtautuminen lähiöympäristössään liikkumiseen myös Ranskan armeijan harjoittelumetodit, erityisesti George Hébertin 1900-luvun alussa kehittämä *Méthode naturelle*, harjoitteluohjelma, joka perustui monipuoliseen esterataharjoitteluun. Metodillaan Hébert halusi imitoida luonnollista liikkumisympäristöä ja kannatti siksi myös ”luonnollista” eli omaehtoista harjoittelua sellaisissa ympäristöissä, joita ei oltu suunniteltu harjoittelutarkoituksiin. David Bellen isä oli koulutettu Hébertin aatteiden mukaan Ranskan armeijassa Vietnamissa ja David

omaksui häneltä kiinnostuksen akrobaattiseen liikumistapaan (Belle 2007). Belle ja Foucan aloittivat parkourin *Yamakasi*-nimellä kutsumassaan ryhmässä, joka oli yksi monista, keskenään yhteydessä olevista ryhmistä Pariisin esikaupungeissa. Parkourin kehityksen edetessä jotkut ryhmät sulautuivat yhteen, kun toisten tiet erkanivat näkemuserojen takia. Belle jatkoi parkourin kehittämistä, kun puolestaan Foucanin oma versio tunnetaan nimellä *free running*. Foucan korostaa lajin esteettisyyttä ja sulavuutta luopuen usein sen alkuperäisestä pyrkimyksestä tehokkaaseen etenemiseen. Hän yhdisti lajiin ajatuksia itämaisestä filosofiasta (Foucan 2007).

Media on vaikuttanut tehokkaasti parkourin tunnetuksi tekemiseen. Traceurit kuvaavat usein omia videoitaan ja levittävät niitä esimerkiksi internetin kautta. Sen lisäksi myös kaupallinen media on ollut kiinnostunut näyttävästä, urbaanista lajista. Ensimmäisiä parkourin mediarepresentaatioita englanninkielisessä maailmassa on vuonna 2002 julkaistu *Rush Hour*, BBC One -kanavan mainos, jossa David Belle juoksee ja hyppii katolta toiselle Lontoossa päästäkseen mahdollisimman nopeasti töistä kotiin television ääreen – samalla kun muut matelevat ruuhkassa katutasolla. Geyh (2006) on todennut, että kyseisellä mainoksella oli merkittävä rooli parkourin tunnetuksi tekemisessä ja harrastajien määrän lisääntymisessä Isossa-Britanniasa. Myöhemmin monet dokumentit (esimerkiksi *Jump London* vuodelta 2003 ja *Jump Britain* vuodelta 2005), fiktiiviset elokuvat (esimerkiksi Luc Bessonin ohjaamat *Yamakasi – les samourais des temps modernes* vuodelta 2001 ja *Banlieu 13* vuodelta 2004 sekä tuoreimpana Martin Campbellin ohjaama James Bond -elokuva *Casino Royale* vuodelta 2006) ja mainokset ovat esitelleet parkouria. Myös monet videopelit, esimerkiksi *Prince of Persia* ja *Splinter Cell*, siteeraavat avoimesti parkourin liikearsenaalia. Parkouria on käytetty myös musiikkivideoissa. Esimerkiksi Madonna on tehnyt yhteistyötä Sebastien Foucanin kanssa videoissaan *Jump* ja *Hung Up* sekä *Confessions*-kiertueellaan. Media ja erityisesti liikkuvan kuvan hyödyntäminen ovatkin olleet tärkeitä kanavia parkour-tietouden levittämisessä.

Kuten muualla maailmassa, myös Suomessa parkour-tietämys on levinnyt ensisijaisesti internetin avulla. Myös valtaviiran media on kiinnostunut siitä nopeasti. Sanoma- ja aikakauslehdissä on kirjoitettu paljon parkourista ja ilmiötä on esitelty myös televisio-ohjelmissa. Parkouriin viitataan myös melko avoimesti Fazerin *Panhour*-mainoksissa. Tämän mainoskampanjan lisäksi toinen

valtakunnallinen väylä, jonka kautta suomalainen laaja yleisö tutustui parkouriin, oli televisiokanava Nelosen ohjelmien tauoilla esitetyt ”jatkuu-katkelmat”, joissa esiteltiin parkouria – tosin mainitsematta lajin nimeä.

Parkour urbaanin nuorisokulttuurin ilmentymänä

Parkouria voidaan tarkastella yhdessä muiden, verrattain uusien nuoriso- ja liikuntakulttuurin ilmentymien kanssa. Sitä voidaan ajatella myös yhtenä monista urbaaneista alakulttuureista, jonka jäseniä luonnehtii tietty yhteenkuuluvuuden tunne, yhteisöllisyys, sekä usein myös valtavirrasta poikkeava asenne ja käyttäytyminen. On todettu, kuinka surffauksessa sekä rulla- ja lumilautailussa on keskenään monia samankaltaisia piirteitä (Harinen *et al.* 2006: 10). Kyseisten lajien alkuperäiset muodot ovat nuorten itsensä tekemää kulttuuria, vaikkakin niihin on nopeasti liitetty esimerkiksi välinevalmistajien kaupallisia pyrkimyksiä. Silti lajien sisällöllinen kehittäminen on lähtenyt nuorista itsestään liikkeelle. Toiseksi nämä lajit ovat synnyttäneet perinteisistä liikunta- ja urheilukulttuureista poikkeavaa yhteisömuodostusta ja kolmanneksi lajit ovat kansainvälisten nuorisokulttuurien ilmentymiä (Harinen *et al.* 2006).

Pasi Mäenpää (2005: 92) on tutkinut katuseurallisuutta, jolla hän tarkoittaa ”sellaista julkisessa kaupunkitilassa tapahtuvaa sosiaalista tilannetta tai kehystä, jossa ihmisten aistimellisen ja ajatuksellisen kiinnostuksen kohteena ovat muut ihmiset, heidän olemuksensa ja tilallinen käyttäytymisenä sekä näiden muodostamat jännitteet ja koostumat”. Hänen mukaansa esimerkiksi parkour, skeittailu, graffitien ja tagien maalaaminen sekä capoeira ovat tulkittavissa leikeiksi tai peleiksi. Esimerkiksi Helsingin Senaatintorilla kiistan aiheeksi nousutta lumilautailua Mäenpää tulkitsee urbaaniksi leikiksi, jossa lähtökohtana on tempujen esittäminen ”viileällä tyylillä katuseurallisen performanssin tapaan” (Mäenpää 2005: 358). Parkourissa tempujen harjoittelu, niiden teko ja ryhmän sisällä taitojen esittely ovat oleellisia tapoja vahvistaa yhteisöllisyyttä. Yksilöllisen harjoittelun lisäksi toisilta oppiminen ja taitojen levittäminen kuvatakkareiden ja internetin välityksellä muille parkourajille ovat oleellisia lajin piirteitä.

Fyysisen harjoittelun ja yhdessä toimimisen kautta rakennetaan paitsi yhteisöllisyyttä myös yksilöllistä henkistä kehittymistä. Tämä ominaisuus on esimerkiksi skeittauksessa vaikeammin havaittavissa, mutta on olennainen osa niin capoeiran,

itämaisten taistelulajien kuin parkourin harjoittamista. Kokeneet traceurit mainitsevat toimintansa eettisen ulottuvuuden toistuvasti haastatteluissa ja verkkosivuillaan. He kertovat esimerkiksi, kuinka ”harjoitellaan paljon fyysisiä taitoja, mutta myös paljon humanitaarisia arvoja” (Daniels 2005). Samalla korostetaan, kuinka uusille harrastajille opetetaan paitsi uutta urheilulajia myös positiivisia arvoja sekä itsensä ja ympäristön kunnioittamista (Daniels 2005). Lajin filosofisen viitekehyksen kerrotaan perustuvan taistelulajien filosofiaan, jossa ”tavoitellaan henkistä valaistumista” (Bui 2006). Parkouraja on myös taistelija, mutta taistelija sielussaan, joka taistelee parantaakseen itseään (Daniels 2005). Parkourissa ei (vielä) kilpailla, koska käytännössä Buin (2006) mukaan ”pahin kilpailija olet sinä itse; jos autat muita voittamaan itsensä, opit siitä jotain, kehityt siinä”. Esimerkiksi dokumenttielokuvassa *Jump Britain* kerrotaan, miten parkouraja pystyy parkourin kautta voittamaan depressionsa tai epävarmuutensa. Samalla asenteella, jolla suhtaudutaan kaupungin esteisiin ja rajoi- tuksiin, pystytään myös suhtautumaan elämässä vastaan tuleviin ongelmiin, suruihin ja huoliin:

Kun parkour vapauttaa meidät kaupungista tai fyysisestä ympäristöstä, joka rajoittaa meidän liikkumista, kun siitä pääsee irti, yli --- se vaikuttaa ajattelumaailmaan. Kun tulee ongelmia, kun tulee harmejä, suruja – omalla tavalla ne on esteitä, haasteita --- se on vain joku muuri, johon törmätään, vai onko mahdollisia ylityksiä, kiertoteitä, alituksia... (Bui 2006).

Parkourin myötä lajin harrastaja kehittyi myös suhteessa ympäristöönsä: Buin (2006) mukaan parkourin tavoite on paitsi kehittää itseään ja löytää itsestään uusia puolia myös kunnioittaa ympäristöä, koska parkourajan näkökulmasta ympäristö on hänen ”treenitilansa”. Parkourin myötä syntyy välittömästi uusi tapa katsella ja arvostaa ympäristöä:

Parkour muutti meidän näkemystä kaupungista, se ei ollut enää tylsä, harmaa, missä mitään ei tapahdu ja kaikki menee hirveällä kiireellä ja suoraan eteenpäin --- ihan normaalista kävelemisestä kadulla tuli mielenkiintoista (Bui 2006).

Miltei jokaisessa haastattelussa tai parkourajan kotisivuilla otetaan esille, miten parkouraja omaksuu nopeasti uuden tavan nähdä ympäristönsä innolla ja mielenkiinnolla. Se, että parkouraja

kehittää radikaalilla tavalla uudenlaisen suhteen kaupunkiympäristöönsä, johtuu myös siitä, että traceurin ja hänen ympäristönsä välinen suhde on suora, toisin kuin edellä mainituissa lajeissa, jotka edellyttävät aina välineen eli surffilaudan, lumilaudan tai rullalaudan käyttämistä. Surffaus tai lumilautailu eivät sinänsä jätä pysyviä jälkiä ympäristöönsä, kun puolestaan skeittausta kritisoidaan usein sen aiheuttamien seurausten perusteella: skeittilaudat kuluttavat lautailualustaa, mutta vieläkin enemmän on kiinnitetty huomiota skeittauksen aiheuttamaan meluun tai mahdollisiin vaaratilanteisiin ohikulkeville samassa tilassa liikkujille. Parkouriin on vaikea liittää yhtä selkeää, negatiiviseksi tulkittavissa olevia piirteitä. Parkourajat eivät metelöi, he eivät juurikaan liiku vilkkaissa julkisissa tiloissa eivätkä he sen vuoksi aiheuta vaaratilanteita muille ihmisille. Juuri sen takia on huomattava, että parkourajat tuntuvat olevan hyvin tietoisia siitä, että vastaantulevat ihmiset saattavat suhtautua heihin negatiivisesti tai varauksellisesti.

Banaalien maisemien estetiikka

Traceurit kiinnittävät huomiota sellaisiin ympäristön elementteihin, joita ei useimmiten muuten pidetä mielenkiintoisina: jätekatokset, lastauslaiturit tai vaikkapa monotonisilta vaikuttavat betoniseinät ja tasakatot voivat houkuttaa parkouriin (Lam 2005). Samankaltainen ympäristön arvottaminen on havaittu myös skeittareita tutkittaessa. Heidän silmissään ”kaupunkiympäristö asetetaan uudenlaisen symbolisen työstämisen kohteeksi: rappuset, kaiteet ja betonimöhkäleet saavat uusia merkityksiä ja funktioita. Skeittaaminen on tilaa edellyttävää ja ottavaa toimintaa, ja tilan spontaani hahmottaminen mahdollistaa myös toiminnan siirtämisen joustavasti paikasta toiseen” (Harinen *et al.* 2006: 54).

Parkour-kulttuurissa yksi mielenkiintoisista piirteistä on sen tapa kiinnittää suurin huomio tavalliseen, arkiseen ja usein rumaksi koettuun ympäristöön, joka on monille kaupunkilaisille tuttu omasta, jokapäiväisestä elämästä. Parkourin syntyminen pariisilaisissa esikaupungeissa liittyy sen vahvasti tietynlaiseen urbaaniin miljööseen, ja vaikka parkouria voidaan harrastaa missä tahansa, se useimmiten mielletään nimenomaan urbaaniksi kulttuuriksi. Traceurien omassa talenteissa lähiöarkkitehtuuri näyttää tärkeänä toimintaympäristönä ja liike tekee usein ankeana pidetystä maisemasta mielenkiintoisen.

Heti päärakennuksen takaa löysin pienen aukion, jossa oli sekä puisia ja kivisiä penkkejä puolikaareissa. Olin kulkenut siitä ohi lukemattomia kertoja, mutta en usko koskaan huomanneeni niistä ensimmäistäkään! Tosin nytään en oikeastaan nähnyt niitä penkkeinä, vaan lähinnä erinomaisena harjoitusalueena tarkkuushyppylle. Kiviset penkit olivat enimmäkseen aivan liian lähellä toisiaan, mutta helpostahan tämä kannattaa aloittaa. Pian huomasin, että penkiltä toiselle pääsee helposti tasajalkaakin hypäten. Yksi penkkiväli oli tavallista pidempi. Onnistuisikohan tasajalkahyppy siinäkin? Oli vain yksi tapa saada selville. Haa! (Redshoe 2004a).

Parkourin rumaan ympäristöön liittämät positiiviset merkitykset asettavat kysymyksen rumuuden ja kauneuden määrittelemisestä uuteen valoon: ympäristö, joka herättää kokijassaan positiivisia tunteita, on samalla tälle kokijalle myös esteettinen objekti. Kun syntyy esteettisiä kokemuksia ihmisten arjessa jatkuvasti läsnä olevia ympäristöjä kohtaan, voidaan puhua niin sanottujen banaalien maisemien estetiikasta. Näitä jokapäiväisiä, banaaleja maisemia on pidetty niin itsestään selvinä, ettei niitä ole totuttu pitämään kiinnostavina kohteina (Häkli 2000; Tani 2003). Banaalit maisemat voivat olla myös marginaalisia ympäristöjä, esimerkiksi joutomaita, arkisia reittejä kodin ja työn tai koulun välillä, takapihoja tai muita kohteita, joita ei useinkaan mielletä merkityksellisiksi, vaikka suuri osa elämästä sijoittuu niissä toimimiseen.

Monet banaalit ympäristöt voidaan ajatella myös paikattomina paikkoina tai epäpaikkoina (*non-lieux*; ks. Augé 1992), joilla tarkoitetaan sekä kulttuurisesti että maantieteellisesti entistä homogeenisempia ympäristöjä, jotka eivät viittaa suoraan fyysiseen kontekstiinsa, tiettyyn sijaintiin. Epäpaikan käsite liitetään globalisoituvaan, ylmoderniin (*surmodernité*) maailmaan, jossa liikkuminen tilasta toiseen on nopeutunut ja jossa media on ryhtynyt luomaan tehokkaasti mielikuvia paikoista, joihin yksilöllä ei välttämättä ole omakohtaista suhdetta. Epäpaikat ovat historiattomia, eikä niillä ole erityisiä merkityksiä, joita paikallinen yhteisö voisi jakaa ja kokea omikseen. Epäpaikkoihin liittyy usein myös niihin pääsyn rajoittaminen: esimerkiksi vain matkustajille tarkoitettujen lentokenttien transit-hallit ja kuluttajille suunnatut kauppakeskukset ovat tyypillisiä epäpaikkoja.

Helsinkiläisten parkourajien mielestä Merihaaka, joka usein koetaan yhdeksi rumimmista ja luotaantumattomimmista kaupunginosista, on yksimielisesti paras alue parkourille. Buin (2006) mukaan

se ”edustaa kaikkea sitä, mitä parkourin odotetaan olevan” eli se on ”betonilähiö, jossa on paljon eri tasoja, paljon mahdollisuuksia liikkua”. Myös muut epäpaikoiksi helposti mielletävät ympäristöt, esimerkiksi Itä-Pasila, koetaan mieluisiksi parkour-ympäristöiksi. Parkour ei silti tarkoita vain sitä, että käydään aina tietoisesti hyväksi todetuissa betonilähiöissä tai hylätyillä teollisuusalueilla. Yhtä hyvin sitä voidaan harrastaa sattumanvaraisesti jokapäiväisissä ympäristöissä, esimerkiksi traceurin koti- tai koulumatkalla, hyödyntämällä vastaan tulevia esteitä, ovatpa ne miten vaatimattomia tahansa. Parkour ei myöskään vaadi tietynlaista puukeutumista, vaan ennemminkin sopivaa asennetta:

Vaatteet eivät tee parkouria, mutta eivät ne sen estekään ole. Eiliselletyökeikalle tulini ottaneeksi mukaan vain tyyppillisen setin, eli pikkutakin, suorat housut, sekä turhan tasapohjaiset kiiltävät kengät. Jossain välissä tuli tyhjä hetki, enkä oikein välittänyt tappaa aikaa TV-huoneessa. Majatalomme pihalta löysin kuitenkin lasten kiipeilytelineen, jonka päälle saattoi kavuta hinkkaamatta vaatteitaan märkään puuhun. Kahdessa ja puolessa metrissä oli kiva kävellä märän pyöreän tukin päälle. Askeleet olivat rauhalliset ja ohikulkevien kollegojen katseet näkemisen arvoiset. Sitten tietenkin lipesin, mutta hiekalle oli helppo tipahtaa sopivasti joustuen (Redshoe 2004b).

Kävellä Pariisin katuja: kriittistä ajalehtimistä, eksynyttä harhailua

Vaikka parkouria voidaan harrastaa kaupungin ulkopuolellakin, se on ennen kaikkea urbaani liikuntalaji jo sen tavan takia, jolla se ottaa kantaa kaupunkiympäristöön ja sen esteettiseen, sosiaaliseen ja poliittiseen lataukseen. Tässä mielessä parkour muistuttaa Pariisin historiassa esiintyneitä pyrkimyksiä liikkua uudella tavalla kaupunkiympäristössä ja suhtautua vaihtuvaan urbaaniin maisemaan. Jotkut näistä tavoista olivat lähinnä teoreettisia, toiset olivat vain pienten ryhmien harrastamia metodeja. Kuten parkourilla, myös näillä tavoilla liikkua kaupungissa reagoitiin kaupunkiympäristön muutoksiin ja pyrittiin luomaan yhteys joskus vieraannuttavaan, joskus vieraalta tuntuvaan ympäristöön. Katsaus näihin liikuntamuotoihin asettaa parkourin historialliseen taustaan ja asettaa sen uuteen valoon: parkourissa näyttää jossain määrin toistuvan piirteitä ja asenteita, jotka olivat jo läsnä avantgardistisissa taidepiireissä suhteessa kaupunkikävellyyn.

Ensimmäisiä askeleita, joissa on havaittavissa uudenlainen, valtavirrasta poikkeava suhtautuminen kaupunkitilaan, otti Baudelairin runoissaan ruumiillistama *flâneur*. Flanööri, vetelehtivä kaupunkilaismies, joka sai paljon myöhemmin vasta-kaikunsa suomenruotsalaisessa *dagdrivare*-ilmiössä (ks. esim. Palmgren 1989: 59–75; Laitinen 1991: 301–302) ja vielä myöhemmin tulenkantajakirjallisuudessa, ei tallusta kiireisesti tai päämäärätietoisesti pitkin modernin suurkaupungin katuja, kuten häntä ympäröivä kaupunkilaismassa. Päämäärättömästi hän kuuntelee ja seuraa omia mielijohteitaan, väkijoukosta syntyneitä impulsseja tai itse kaupungin sykettä. Baudelairista (1863/2001) lähtien flanöörin ilmestymistä 1800-luvun puolivälissä juuri Pariisiin on analysoitu laajasti kirjallisuustutkimuksessa (ks. esim. Benjamin 1935/1982) ja sitä on pidetty oireena muuttuvasta, kohti modernismia suistuvasta maailmasta. Flanööri astuu kaupunkikuvioihin siinä, missä tapahtuu kaupunkikulttuurin siirtyminen perinteisestä yhteiskunnasta moderniin elämään. Baudelairin runoissa modernismi *oli* kävelijän kaupunkikokemus: taiteilijan, flanöörin vastakaiku suurille väkijoukoille, häkellyttävälle modernin elämän spehtaakkelille.

Ensimmäisen maailmansodan myötä porvarillinen maailmankuva joutuu yhä enemmän kritiikin kohteeksi ja samalla flanöörin merkitys vähenee. Tilalle tulee uusia kaupunkitilan käyttöönottoja tulkintemistapoja, jotka ottavat muunnellun kävelemisen muodon. Ensimmäiset näyttävät eksperimentit olivat Dadan vuonna 1921 järjestämät tutkimusretket, joilla haluttiin vierailta jokapäiväisiksi tai banaaleiksi koetuissa pariisilaisissa paikoissa. Avantgarden merkkihenkilöt kuten André Breton, Tristan Tzara ja Louis Aragon olivat läsnä, mutta kerrotaan, että sadekuurot vesittivät tapahtuman ja tämä ensimmäinen vierailu (*visite*) jäi myös ainoaksi dadaistiseksi interventioksi Pariisissa (Careri 2002: 68–75). Se oli ensimmäisiä kertoja, jolloin järjestelmällisesti haluttiin tutkia suurkaupungin banaaleja, rumia tai jokapäiväisiä tiloja uusin silmin ja liikkein. Muutamia vuosia myöhemmin toinen kävely pani loppupisteen dadaismille ja potkaisi liikkeelle surrealismin: neljä miestä, joukossa myös Aragon ja Breton, lähtivät toukokuussa vuonna 1924 päämäärättömälle kävelylle, joka määräytyi sattumanvaraisten menettelyjen mukaan. Tällä kertaa tapahtumapaikka oli maaseutu, ja surrealistinen metodi *déambulation*: kävelyllä yritettiin matkia eksynyttä harhailua ja antauduttiin piilotajunnalle. Myöhemmin samoja metodeja käytettiin kaupunkitilan tiedostamattomien kerrosten tutkimiseen (Careri 2002: 80–84).

Kiinnostus banaaleihin kaupunkitiloihin ja uusiin liikkumismuotoihin, halu tutkia jokapäiväisyyttä ja puuttua siihen, sekä muuttuvan kaupunkiympäristön haasteet huipentuivat toisen maailmansodan jälkeen uuteen avantgarden liikkeeseen, jolla oli pienuudestaan huolimatta pitkäjänteinen ja laaja vaikutusvalta: niin sanotut kansainväliset situationistit. Heidän ohjelmansa ja toimintansa toimivat linkkinä aikaisempien ja myöhempien kaupunkikokeilujen välillä: Pariisissa vuoden 1968 tapahtumissa viitattiin suoraan ja epäsuoraan heidän teeseihinsä, ja parkour, skeittaus tai *urban exploration* (viemäriverkon tutkiminen) olisivat kuulostaneet heille hyvin normaaleilta tavoilta olla vuorovaikutuksessa kaupunkiympäristön kanssa.

Kansainväliset situationistit -liike oli pieni ryhmä marxilaisesti ja avantgardistisesti inspiroitua ajattelijoita Guy Debordin ympärillä. Virallisesti se perustettiin vuonna 1957 yhdistämällä aikaisempia, hyvin pieniä avantgardistisia liikkeitä. Situationistien toiminta oli erittäin laaja-alaista – yhteiskuntakriittikistä kaupunkisuunnitteluun – ja usein teoreettista. Kaksi heidän kehittämäänsä termiä ja käytäntöä liittyvät konkreettisesti kaupunkitilan kokemiseen ja tulkitsemiseen: *dérive* ja *détournement*.

Dérive on kokeiluluonteinen käytäntö urbaanin yhteiskunnan ehdoilla, ”uppoutuva kävely”, joka ”pyrkii kumoamaan kaupunkiympäristön funktionaalisia muotoja ja rakenteita siirtelemällä näitä elementtejä poeettiseen käyttöön, joka noudateli vaeltelijan haluja” (Plant 2001). *Dérive*, joka voitaisiin suomentaa termillä *ajelehtiminen*, otti kaupunkikävelyn muodon, ja saattoi kestää muutamia tunteja, viikkoja tai kuukausia. Se oli tapa kumota kaupunkiympäristö, etsiä uusia merkityksiä siinä missä muut ihmiset luulivat niitä itsensänselvyyksiksi. *Dérivea* on kutsuttu joskus ”taitteeksi vaeltaa urbaanin tilan läpi” (McDonough 2002: 215) ja hän, joka siihen osallistuu, heittäytyy kaupunkimaaston armoon (ks. McDonough 2002: 255–257). *Dérive* ei pelkästään keskittynyt kaupunkiympäristön fyysisiin rakenteisiin, vaan enemmän vielä muuttuviin tunnelmakerroksiin. Debord kannustaa *dériven* harrastajia näkemään katu ja kaupunkiympäristö uusin silmin, ottamaan vastaan sen mahdollisuuksia piittaamatta siitä, miten urbaania tilaa perinteisesti luetaan (ks. Sadler 1998: 90). Situationistien teksteissä korostetaan monesti, että *dériven* luonne on ennen kaikkea leikkisä, ja tämä ominaisuus liittyy sen nykyisiin nuorisokulttuurin ilmentymiin.

Myös parkourin voidaan katsoa alkaneen leikistää (ks. esim. Varonen 2004: 42–44). Useat ensimmäisistä traceureista kohottavat olkapäitään, kun heiltä kysytään, mistä parkour syntyi: leikkiähän se oli, jossa koko kaupunki lähiöineen toimi leikkikenttänä, David Bellen sanoin ”*le terrain de jeu*” (TF1). Myös parkourista samoin kuin *dérive*-käytännöstä voidaan sanoa, että se on jonkinlainen ”järjestetty spontaanisuus” (ks. Sadler 1998: 77–78), joka vaatii kaupungin tarkkaa kuuntelemista (McDonough 2002: 301). Molemmat käytännöt vievät harrastajiaan kaupunkitiloihin, jotka ovat perinteisesti kiellettyjä tai vähintäänkin outoja ja oudoksuttavia ympäristöjä: silmiinpistävien traceurien leikkikenttä on kaupungin kattoverkosto, situationistit ajautuivat puolestaan maan syövereihin, Pariisin katakombeihin.

Toinen situationistien kehittämä käytäntö, *détournement*, on enemmän kiinni situationistien poliittisessa ajatuksessa ja nimenomaan heidän käsityksessään kapitalistisesta yhteiskunnasta vieraannuttavana ympäristönä, joka oli onnistunut tekemään merkityksiä tyhjäksi – ”situationistit määrittivät tämän merkityksen luhistumisen *rekuperaatioksi*” (Plant 2001). *Détournement* ”eli nurinkääntämisen tai kumoamisen käytäntö” (Plant 2001) oli situationistien vastahyökkäys: yhteiskunnassa olemassa olevien esteettisten elementtien kaappausta omaan käyttöön. Kaikkia spektakkeliyhteiskunnan puolia voitiin käyttää tässä guerilla-taktiikassa, jonka taistelutanteret olivat kaupunki ja joukkoviestintä. Situationistit samplasivat julkaisuissaan, käytännöissään ja elokuvissaan muun muassa karttoja, mainoksia ja tv-uutisten osia; he tekivät graffiteja, käyttivät jopa kravattejaan, kenkiään ja housujaan kirjoitusaluslana ja kävelivät kaupunkikatuja elävinä esimerkkeinä *détournement*-käytännöistä (ks. McDonough 2002: 6). *Détournement* oli yhtäältä leikkiä, toisaalta yhtä hyvin kuolemanvakavaa, koska sen kautta saatiin muuten vieraannuttavaan kaupunkiympäristöön merkki jostain *omasta* (McDonough 2002: 121).

Ranskalaisten parkour-harrastajien haastatelluissa verbi *détourner* ilmenee miltei puolihuolimattomasti, kun kerrotaan, miten parkour syntyi. Eräs traceur kertoo myhäillen, kuinka ”*liikkumisen taide ei ole keksitty, se on ollut olemassa esihistoriasta asti --- kukaan ei ole keksinyt tätä liikkumisen muotoa, me olemme vain soveltaneet tätä nykypäivään, kaupunkiin, ja me, me muutimme [on a *détourné*] tätä käytäntöä*” (Daniels 2005). Parkourajat eivät pelkästään muuntaneet itse kävelemistä, vaan myös kaupungin konkreettisten piirteiden kokemista – esteet muuttuivat tuiksi, rajoitukset ponnahduslaudoiksi. Situationistien *détournement*-pyrkimykset onnistuivat parhaiten joukkoviestin-

nässä (ks. esimerkiksi Debordin elokuvat *La Société du Spectacle* vuodelta 1973 ja *In Girum Imus Nocte et Consumimur Igni* vuodelta 1978), mutta kaupunkitilassa heidän teoriansa toteutuminen jäi alle odotusten, joskin vuoden 1968 vallankumoustilannetta on luonnehdittu yhdeksi suureksi *détournementiksi*. Traceurien retket kaupunkitilan halki voidaan nähdä uuden ajan onnistuneimpina *détournement*-toimintoina myös siinä mielessä, että niiden kautta kaupunkilaiset asettavat – tilapäisesti ja jälkiä jättämättä – ympäristöönsä merkin jostain *omasta*; eli juuri sen, mikä usein puuttuu nykykaupunkien julkisista ja puolijulkisista tiloista.

Tiukat tilat, väljät tilat: kohtaamisia näkymättömien rajojen kanssa

Kaupungit koostuvat yksityisistä, julkisista ja puolijulkisista tiloista, joissa vallitsevat erilaiset säännöt ja joiden käyttäjillä on erilaisia oikeuksia. Esimerkiksi kadut ja torit ovat perinteisiä esimerkkejä julkisista, periaatteessa kaikille avoimista tiloista, joita tosin säädellään usein näkymättömin rajoituksin: tietty tila, vaikka se ikään kuin olisikin avoin kaikille, saattaa kuitenkin olla suunniteltu vain tietyn ihmisryhmän käyttöön. Kaupunkiympäristössä on näkyviä ja näkymättömiä merkkejä, joita tulkitsemalla ihmiset tietävät, miten kyseisessä tilassa heidän oletetaan toimivan. Ihmiset valitsevatkin useimmiten liikkumisreiteikseen tai oleskelupaikokseen sellaisia kohteita, jotka on suunniteltu heidän kaltaisensa ihmisten käytettäväksi. Joskus kuitenkin näitä näkymättömiä sääntöjä ja kulttuuriin piirrettyjä rajoja rikotaan vahingossa tai tarkoituksella, ja silloin tilan käytön konventioihin syntyy säröjä, konflikteja (Tani 2003; julkisen tilan politiikasta ks. Low & Smith 2006). Parkour pakottaa tulkitsemaan kaupunkiympäristöä uudelleen, sillä traceurit käyttävät julkista ja puolijulkista toisin kuin mihin kyseiset tilat on suunniteltu.

Kaupunkien julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa liikkumisen ja oleskelun tapojen perusteella kaupunkilaiset voidaan nähdä erilaisten yhteisöjen ja intressiryhmien jäseninä, jotka oman toimintansa kautta luovat kaupunkitilalle merkityksiä. Katu on samaan aikaan sekä demokraattinen että erontekojä korostava. Ihmisen sosiaalinen asema, joka ilmenee esimerkiksi tietyntyyllisenä pukeutumisena tai käyttäytymisenä, tulee julkiseksi liikuttaessa julkisessa tilassa, toisten katseiden kohteena. Erityisesti nuorten ryhmiä kaupunkitilassa määrittävät usein ulkoisen tyylin merkit: eri alakulttuureihin kuuluvat nuoret erottautuvat toisista pukeutumisen tai yleisemmin (elämän)tyylin perusteella.

Kaupunkitiloja käytetään moniin sellaisiin toimintoihin, joihin kyseisiä tiloja ei ole alun perin suunniteltu. Franck & Stevens (2007) erottelevat kolme tällaista tilankäytön tapaa. Ensinnäkin uudet aktiviteetit voivat tapahtua rinnakkain alkupe-
räisten toimintojen kanssa: esimerkiksi jalkakäytävillä, kaduilla ja aukioilla tapahtuu usein paljon sellaista, joka ei vastaa tilan varsinaista käyttötarkoitusta. Toisaalta uusia toimintoja voi ilmaantua tiloihin, joista alkuperäinen käyttö on jostain syystä kadonnut. Esimerkkejä tästä voivat olla käytöstä poistetut ja tyhjilleen jääneet tehtaat ja varastorakennukset, joita aletaan käyttää aivan uusiin tarkoituksiin. Kolmanneksi uusia tilan käyttötapoja voi syntyä alueelle, jossa ei koskaan ole ollut tiettyä sinne suunniteltua toimintaa. Esimerkkinä tästä Franck & Stevens (2007: 2) mainitsevat junaratojen läheiset marginaaliset tilat, joihin on usein syntynyt joko spontaanisti tai suunnitellusti graffitigallerioita. Franckin & Stevensin mukaan edellä kuvattu tilan uusiokäyttö tekee tilasta väljän (loose space), jonka vastakohtana ovat ”tiukat tilat” (tight spaces, Robert Sommerin 1970-luvulla esittämä käsite), valmiiksi lukkoon lyödyt tavat, joilla tilan suunnittelija on määrittänyt, kuinka tiettyä tilaa tulee käyttää. Rivlin (2007) puolestaan puhuu ”löydetyistä tiloista” (found spaces), jotka on otettu toisenlaiseen käyttöön kuin mihin ne on varsinaisesti suunniteltu.

Väljien tilojen syntyminen vaatii toisinaan luovan uusiin käyttötarkoituksiin: esimerkiksi katu-
kauppiaille ja -soittajilla täytyy usein olla erikseen anottu lupa toimintansa harjoittamiseen. Sama koskee myös mielenosoitusten ja paraatien järjestämistä. Moniin toimintoihin sen sijaan ei tarvitse tai voi hakea erillistä lupaa, mikä aiheuttaa usein epävarmuutta siitä, mikä on sallittua tai sosiaalisesti hyväksyttyä toimintaa. Franck & Stevens (2007) korostavat, kuinka väljien tilojen syntyminen tekee kaupungit elävämmiksi, mahdollistaa erilaisten ihmisten välisiä spontaaneja kohtaamisia sekä sisältää aina yllätyksen mahdollisuuden. He tekevät myös tärkeän huomion: tiukasti määritellyt ja väljät tilat eivät ole lukkoon lyötyjä toistensa vastakohtia, vaan ne elävät usein uudelleen tulkintojen kautta herkästi muuttuvina. Väljiä tiloja ryhdytään helposti kontrolloimaan ja tiukasti määriteltyihin tiloihin saattaa puolestaan syntyä aktiviteetteja, joita siellä ei alun perin ollut olemassa. Osa näistä toiminnosta saattaa jäädä pysyväksi osaksi kyseisen tilan käyttöä ja vähitellen niihin saatetaan alkaa suhtautua sallivasti. Tilan käyttöön liittyykin usein hienovaraista rajankäyntiä sallitun ja kielletyn välillä.

Rullalautailijoiden tapa suhtautua julkiseen tilaan ja nähdä arkisessa ympäristössä uusia tilan käytön mahdollisuuksia on yksi esimerkki väljien tilojen tuottamisesta. He käyttävät ympäristöään eri tavalla kuin mihin se on alun perin suunniteltu: esimerkiksi kaiteita, jotka on rakennettu lisäämään jalankulkijoiden turvallisuutta, voidaan käyttää rullalaudalla tasapainoiluun ja liukumiseen, mikä muuttaa kaiteen mahdolliseksi riskitekijäksi (Borden 2001; Stevens 2007). Parkourin osalta tilanne on samankaltainen. Traceurit tulkitsevat kaupunkitilaa eri tavalla kuin mihin tila on varsinaisesti tarkoitettu. Heille kaupunki näyttyy monipuolisena esteratana, joka tarjoaa loputtoman valikoiman erilaisten reittien luomiseen. Monille traceureille parkour muodostaa ainoan tavan liikkua omalla luovalla tavalla kaupungissa, jossa suurin osa julkisista tiloista on ”tiukkoja”, ja jossa leikkiminen on sallittu vain lapsille. Eräs englantilainen parkouraja kertoo kotikaupunkinsa julkisista tiloista:

Muutin sinne [Surrey’hin] kun olin seitsemän, ja rupesimme rullaluistelemaan kaikkialla, mutta kaupunginvaltuusto päälysti kaikki skeittaukselle sopivat pinnat pienillä kivillä. Sitten rupesimme leikkimään puistoissa, mutta meitä pyydettiin lähtemään muualle, koska olimme liian vanhoja. Niinpä rupesimme sitten kiipeilemään kaikkialla ja se tavallaan rohkaisi meitä etsimään uusia liikkumisen tapoja... (Christie 2005).

Parkour-yhteisössä korostetaan usein sitä, kuinka tärkeää on noudattaa tilan käyttöä sääteleviä lakeja ja yleisiä käytäntöjä. Esimerkiksi Suomen Parkour -yhdistyksen verkkosivuille on poimittu joi-takin lakipykälää, jotka liittyvät myös parkouriin: sivuilla siteerataan järjestyslakia, tieliikennelakia ja rikoslakia. Yhdistys toteaa painottavansa, että ”jokaisen parkourin harrastajan eli traceurin on pidettävä huoli siitä, ettei lajia harrastaessaan aiheuta ympäristölleen vahinkoa. Ketään ei myöskään tule häiritä eikä kenenkään yksityisyyttä loukata” (Suomen Parkour ry). Tavallisilla ihmisillä on Bui (2006) mukaan etuoikeus käyttää kaupunkitilaa, ja parkourajan tulee väistyä, jos hän on muiden kaupunkilaisten tiellä.

Parkour-yhteisöjen internet-sivuilla annetaan aloitteleville parkourajille toimintaohjeita, kuinka olla vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa ja kuinka mahdollisten konfliktien välttäminen on tärkeää. Esimerkiksi manchesteriläisen parkour-yhteisön (Northorn Parkour) sivuilla neuvotaan käyttäytymään kohteliaasti ja kunnioittavasti, jos

poliisi tai vartiointiliikkeen työntekijät lähestyvät parkourajaa. Jos parkourajia kehoitetaan poistumaan, tätä kehoitusta pitää noudattaa. Ohjeissa korostetaan myös sitä, kuinka traceur ei saa koskaan olla ohikulkijoiden tiellä, jos hän harrastaa parkouria julkisessa tilassa.

Parkourajien tapa rikkoa totuttuja liikkumisen tapoja aiheuttaa usein hämmennystä muissa tilan käyttäjissä, jotka eivät välttämättä tiedä, mistä on kyse:

Parkour on mummoista pelottavaa, mutta aikuisten parkour on heistä erityisen pelottavaa. Tämä johtuu siitä, että he kyllä voivat ymmärtää lasten luonnolliset kiipeilyhalut, mutta eivät mitenkään saata ymmärtää, että aikuinen ihminen käyttäytyisi lapsen lailla, ei hillitsisi leikkihaluaan ja käyttäytyisi spontaanin epäarvokkaasti. Sellainen ihminen ylipäättensä on heistä arvaamaton, ennustamaton ja siten myös vaarallinen. Toiminnalle täytyy kuitenkin keksiä jokin selitys, jolloin usein päädytään siihen lopputulokseen, että parkourajilla on jotenkin pahat mielessä (Redshoe 2004c).

Ulkopuolisten tuntema pelko johtuu usein siitä, että parkour on heille vieras harrastus ja näyttää aikuisten harrastamalta lastenleikiltä. Kun ihmiset yhdistävät parkourin johonkin, jota he ovat jo nähneet tai josta he ovat jo kuulleet, heidän suhtautumisensa on positiivisempi: ”jotkut tulee juttelemaan, joskus vanhukset on tullut peuku pystyssä että vau, tämä on hieno juttu” (Bui 2006). Parkourajien oikeus käyttää kaupunkitilaa haluamalla tavallaan ei ole silti yksiselitteinen. Yksityisessä tilassa tilanne on useimmiten mustavalkoinen, mutta monien julkisten ja puolijulkisten tilojen kohdalla kysymys tilan käyttöoikeudesta on paljon haastavampi, varsinkin, kun parkourajien toiminta eroaa usein vain liikehinnän vivahteissa ja liikkujan asenteessa muiden ihmisten liikkumisesta. Suomessa poliisit puuttuvat harvemmin parkouriin, ja vartijatkin näyttävät suhtautuvan ymmärtävämmiin parkouriin kuin esimerkiksi monissa kauppakeskuksissa jo kiellettyyn skeittaukseen. Vartijat useimmiten vain käskevät parkourajia menemään muualle, jos muut ihmiset, esimerkiksi kauppakeskuksen asiakkaat, ovat valittaneet heille parkourajista (Bui 2006).

Teoriassa parkourajat yrittävät olla provosoi-matta muita kaupunkilaisia ja sensuroivat jo itse omaa liikkumistaan esimerkiksi pysymällä poissa kauppakeskuksista, ruuhka-aikaisesta kaupunkikeskustasta tai symbolisesti latautuneiden raken-

nusten ympäristöstä. Esimerkkeinä tällaisista periaatteesta loistavista parkour-kohteista, jotka kuitenkin useimmiten jätetään rauhaan, Bui (2006) mainitsee Helsingissä Finlandia-talon, Oopperatalon ja Suurkirkon. Käytännössä parkouria nähdään näissäkin tiloissa ja parkouraajat hakeutuvat näihin ”kiellettyihin” kohteisiin. Internetissä levinneet videot puhuvat aivan toista kieltä kuin parkour-yhdistysten säännöt tai periaatteet. Esimerkiksi monet Ranskassa ja Englannissa kuvatut parkour-videot näyttävät kaikelta muulta kuin laillisilta: niissä hypitään ilmiselvästi yksityisomistuksissa olevilta katoilta ja parvekkeilta, mennään aitojen yli, joissa on ”kielletty alue” -merkki ja juostaan kauppakeskuksissa keskellä ihmisiä, joille selvästi ei ole kerrottu etukäteen, mistä on kyse. Myös symbolisesti ladattujen maamerkkien valtaaminen muodostaa monille parkouraajille miltei vastustamattoman kiusauksen. Esimerkiksi dokumentti-elokuvissa *Jump London* ja *Jump Britain* ei tehdä juurikaan muuta kuin vallataan Lontoon ja sitten Ison-Britannian tunnetuimmat maamerkit, kuten Globe-teatteri ja Skotlannin Edinburghin linna. Nettivideoissaan eräät venäläiset parkouraajat kipeilevät kuuluisan Moskovan Taganka-teatterin katolle, ja muiden ihmisten arvostelevat kommentit kuuluvat viimeisenä osana kuvattuun videoon.

Se, että parkouraaja toimii konkreettisesti paitsi lain sallimissa puitteissa, myös urbaanin yhteiskunnan harmailla alueilla ja väljemmissä tiloissa, on itse asiassa ollut alusta lähtien lajin vahvuuksia, koska se mahdollistaa sen, että parkouraajat ovat pystyneet rakentavalla tavalla toimimaan linkkinä virallisten tahojen ja erilaisten yhteiskunnan marginaalien välillä. Varsinkin Ranskassa on korostettu, kuinka parkourin kautta lähiöiden toimeettomat nuoret ovat saaneet paitsi rakentavaa tekemistä myös paremman minäkuvan, ja kuinka parkourin myötä lähiöistä ylipäättään on kerrottu mediassa aikaisempaa positiivisemmassa valossa (ks. esim. Daniels 2005; TF1). Myös muualla voidaan seurata, miten parkouraajan kyky liikkua fyysisesti kaupungissa kaikkialla, esteistä välittämättä, toistuu yhteiskunnan eri tahoilla. Parkouraaja (ks. David Belle, Sebastien Foucan, Tung Bui) keskustele ja toimii luontevasti niin lähiöiden nuorten kuin akateemisten tutkijoiden tai huolestuneiden keskiluokkaisten vanhempien kanssa. Parkourin mediaulottuvuuden kautta sen edustajat toimivat usein yhtä luontevasti elokuvatuottajien, suuryritysten markkinointipäälliköiden kuin uutiskanavien edustajien piireissä. Tässä mielessä parkourin filosofia (liikkumis)vapaudesta ”yhteiskunnan ja ympäristön sallimissa rajoissa” (Bui 2006) toimii

parkourin kaikilla mahdollisilla askeleilla: parkourin käytännöissä kaupunkiympäristössä, mutta myös henkisesti traceurin omassa elämässä ja lisäksi hänen asemassaan yhteiskunnan eri sosiaalisilla areenoilla.

Lopuksi

Artikkelissamme olemme esitelleet parkouria uutena urbaanin liikunta- ja nuorisokulttuurin muotona, jonka kautta voidaan tuoda esiin monia mielenkiintoisia näkökulmia kaupunkitutkimuksen alalta. Parkour kyseenalaistaa totuttuja kaupunkiympäristön esteettisiä arvostuksia kiinnittämällä erityistä huomiota tavalliseen, arkiseen ja usein rumana pidettyyn ympäristöön. Parkouraajat eli traceurit katsovat kaupunkia usein silmin. He kokevat valtaväestön ankeina pitämät tilat houkutteleviksi ympäristöiksi, joissa he voivat harjoittaa taitojaan ja kehittää uusia sulavuuteen pyrkiviä liikkumisen tapoja. Parkour avaa näin ajateltuna uusia tulkintoja banaalien ympäristöjen estetiikan tutkimiseen.

Olemme tarkastelleet parkouria myös suhteessa avantgardeen ja surrealismiin, erityisesti flâneureihin, surrealistiseen *déambulation*-harhailuun sekä situationistien esittämien *dérive*- ja *détournement*-käsitteiden kautta avautuviin kokeiluihin kaupunkiympäristön uudenaikaiseen käyttämiseen ja kokeamiseen. Monet parkourissa korostuvat piirteet olivat jo läsnä aiempien kaupunkitilan uudistajien ajatuksissa ja toiminnassa. Parkour – samoin kuin nuo aiemmat kokeilut – ottaa kantaa kaupunkiympäristöön, kyseenalaistaa perinteiset tavat käyttää tätä ympäristöä, ja uudistaa kaupunkilaisten mahdollisuuksia toimia luovalla ja *omalla* tavalla kaupunkitilassa.

Jos niin sanottu normaali liikkuminen kaupungissa toimii ”tiukkojen” tilojen tarkoin määriteltyjen sääntöjen tai konventioiden mukaisesti, parkour pyrkii väljentämään tilan käyttöä entistä mielikuvituksellisempaan ja monipuolisempaan suuntaan. Tässä onkin yksi parkourin tärkeimmistä anneista kaupunkitutkimukselle: se haastaa valtakulttuurin pohtimaan arkiympäristöä uudella tavalla ja kyseenalaistaa monia kirjoittamattomia julkisen tilan käytön sääntöjä: Kuka kieltää nuorten tai aikuisten lapsenomaisen liikkumisen? Jos parkouraaja ei tuhoa ympäristöään tai kenenkään omaisuutta, mitä paheksuttavaa parkourissa voisi olla?

Tutustuttuamme parkour-kulttuuriin ja sen tiimoilta käytyyn keskusteluun olemme havahtuneet huomaamaan monia aihepiiriin liittyviä mahdoll-

lisiä tutkimuksen kohteita, joihin emme ole vielä perehtyneet pintaa syvemältä. Parkour, kuten monet muutkin uudet julkista tilaa käyttävät liikuntakulttuurin muodot, ovat leimautuneet erityisesti poikien tai nuorten miesten harrastukseksi. Jo traceurien käyttämä sotalaallinen terminologia (esim. *nykypäivän samurait, soturi sielussa*) viittaa parkourin taipumukseen korostaa maskuliinisia arvoja. On kuitenkin myös tyttöjä ja naisia, jotka harrastavat parkouria. Olisi mielenkiintoista perehtyä heidän näkemyksiinsä parkour-kulttuurista, parkourajien ja yhteiskunnan välisistä suhteista sekä heidän omiin kokemuksiinsa parkourajien, virkavallan ja sivullisten kohtaamisista. Voisi olettaa, että tyttöjen aiheuttama hämmennys voisi olla vielä voimakkaampaa kuin mitä miespuoliset parkourajat kertovat kohdanneensa. Myös parkourin rooli rakentavana ja sosiaalisista rajoitteista vapauttavana voimana, varsinkin suurkaupunkien lähiönuorten keskuudessa, vaatii lisää tutkimusta. Kohottaako parkour nuorten minäkuvaa ja lähiöiden julkisuuskuvaa, vai korostaako se mahdollisesti jo ennestään olemassa olevaa nuorten (miesten) arvomaailmaa?

Parkourin vaikutus kaupunkilaisten ympäristösuhteeseen vaatii niin ikään entistä laajempaa ja syvempää tutkimusta, jotta voitaisiin saada kattavia vastauksia esimerkiksi seuraaviin kysymyksiin: Millä tavalla ja missä määrin traceurin tapa kokea ja nähdä kaupunkitilaa muuttuu uuden harrastuksen myötä? Kuinka tärkeätä parkourajille on kaupunkien monumenttien valloittaminen? Millaisia merkityksiä lajin harrastajat liittävät arkiseen ympäristöönsä? Millä tavalla he suhtautuvat parkourin etiikkaan, estetiikkaan ja taustafilosofioihin? Millä tavalla he kokevat parkourin ”kesyttämisen” osaksi kaupallista nuorisokulttuuria? Millaisia eroja parkourin eri tyyleillä on suhteessa kaupunkiympäristön tulkintoihin? Millaisia rajankäyntejä parkourajat käyvät muiden julkisten ja puolijulkisten tilojen käyttäjien kanssa? Muiden muassa nämä kysymykset odottavat tutkimuksen jatkamista parkourin parissa.

Lähteet

Augé, Marc (1992). *Non-lieux: introduction à une anthropologie de la surmodernité*. Éditions du Seuil, Paris.
 Baudelaire, Charles (1863/2001). *Mon coeur mis à nu*. Droz, Geneve.
 Belle, David (2007). *Official blog Parkour by David Belle*. 26.1.2007, <<http://www.sportmediaconcept.com/parkour/>>
 Benjamin, Walter (1935/1982). Paris, die Hauptstadt des XIX Jahrhunderts. Teoksessa Benjamin Walter, *Gesammelte*

Schriften I, 431–470. Suhrkamp, Frankfurt am Main.
 Borden, Iain (2001). Another pavement, another beach: skateboarding and the performative critique of architecture. Teoksessa Borden, Iain, Kerr, Joe, Rendell, Jane & Pivaro, Alicia (toim.) *The unknown city. Contesting architecture and social space*, 178–199. M.I.T. Press, Cambridge, Massachusetts.
 Bui, Tung (2006). Haastattelu Lieven Ameelin ja Sirpa Tanin kanssa 13.10.2006.
 Careri, Francesco (2002). *Walkscapes. Walking as an aesthetic practice*. Editorial Gustavo Gili, Barcelona.
 Christie, Mike (2005). *Jump Britain*. 12.1.2007, <<http://video.google.com/videoplay?docid=5901806041431700202>>
 Daniels, Mark (2005). *Generation Yamakasi. Vol au dessus des cités*. 12.1.2007, <<http://video.google.com/videoplay?docid=-377338479292323349>>
 Flameous (2005). *Parkour – tapani katsoa maailmaa*. 11.1.2007, <<http://www.redshoe-parkour.blogspot.com/>>
 Foucan, Sebastien (2007). *Foucan.com. Site officiel de Sebastien Foucan*. 27.1.2007, <<http://www.foucan.com/>>
 Franck, Karen A. & Stevens, Quentin (2007). Tying down loose space. Teoksessa Franck, Karen A. & Stevens, Quentin (toim.) *Loose space. Possibility and diversity in urban life*, 1–33. Routledge, London.
 Geyh, Paula (2006). Urban free flow: a poetics of parkour. *M/C Journal* 9: 3. 5.9.2006, <<http://journal.media-culture.org.au/0607/06-geyh.php>>
 Harinen, Päivi, Itkonen, Hannu & Rautopuro, Juhani (2006). Asfalttiprinsit – tutkimus skeittareista. *Liikuntatieteellisen Seuran julkaisu* 159, Helsinki.
 Häkli, Jouni (2000). Uusiin maisemiin – banaali ympäristö tutkimuskohteena? *Alue ja Ympäristö* 29: 2, 1–3.
 Laitinen, Kai (1991). *Suomen kirjallisuuden historia*. Otava, Helsinki.
 Lam, Joanne (2005). Street play. *Canadian Architect*, February 2005, 38.
 Law, Jaclyn (2005). PK and fly. *This magazine: because everything is political*, May–June 2005. 5.9.2006, <<http://www.thismagazine.ca/issues/2005/05/pkandfly.php>>
 Low, Setha & Smith, Neil (2006, toim.). *The politics of public space*. Routledge, New York.
 McDonough, Tom (2002, toim.). *Guy Debord and the Situationist International. Texts and documents*. M.I.T. Press, Cambridge, Massachusetts.
 Mäenpää, Pasi (2005). *Narkissos kaupungissa. Tutkimus kuluttaja-kaupunkilaisesta ja julkisesta tilasta*. Tammi, Helsinki.
 Northern Parkour. *Articles: Interacting with others while training*. 11.3.2007, <<http://www.northernparkour.com/articles.php?id=15>>
 Palmgren, Raoul (1989). *Kaupunki ja tekniikka Suomen kirjallisuudessa: kuvauslinjoja ennen ja jälkeen tulenkantajien*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.
 Plant, Sadie (2001). Kansainväliset Situationistit: spektakkelimainen kieltäminen. Teoksessa Ahonen, Timo, Termonen, Markus, Tirkkonen, Tuomas & Vehkaluoto, Ulla (toim.) *Väärin ajateltua: anarkistisia puheenvuoroja herruudettomasta yhteiskunnasta*, 332–350. Kampus kustannus, Jyväskylä.
 Redshoe (2004a). *Yksin lajia kokeilemassa*. 11.1.2007, <<http://www.redshoe-parkour.blogspot.com/>>

- Redshoe (2004b). *Vaatevaateet*. 26.1.2007, <<http://www.redshoe-parkour.blogspot.com/>>
- Redshoe (2004c). *Mummot ja parkour*. 19.1.2007, <<http://www.redshoe-parkour.blogspot.com/>>
- Rivlin, Leanne G. (2007). Found spaces. Freedom of choice in public life. Teoksessa Franck, Karen A. & Stevens, Quentin (toim.) *Loose space. Possibility and diversity in urban life*, 38–53. Routledge, London.
- Sadler, Simon (1998). *The Situationist city*. M.I.T. Press, Cambridge, Massachusetts.
- Stevens, Quentin (2007). Betwixt and between. Building thresholds, liminality and public space. Teoksessa Franck, Karen A. & Stevens, Quentin (toim.) *Loose space. Possibility and diversity in urban life*, 73 – 92. Routledge, London.
- Suomen Parkour ry. 7.1.2007, <http://www.parkour.fi/yhdistys_fi.htm>
- Tani, Sirpa (2003). Paralleli City – ihmisen kaupunki. Teoksessa Henttonen, Markus, *Paralleli City*, 89–92. Musta taide, Helsinki.
- TF1. *Le Parkour*. 12.1.2007, <<http://video.google.nl/videoplay?docid=-1854204693582154043>>
- Varonen, Perttu (2004). *Parkour – nuoret liikkeelle*. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto, liikunta- ja terveystieteiden tiedekunta, Jyväskylä.